

İKİ BASAMAKLI (1998) VE TEK BASAMAKLI (1999) ÜNİVERSİTE SINAV SONUÇLARININ BÖLGE VE İLLERİN BAŞARI DÜZEYLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI

Araş.Gör. Osman TİTREK
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Yönetimi ve Plânlaması Ana Bilim Dalı

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 1998 yılı ve öncesinde uygulanan iki basamaklı üniversite giriş sınavı (ÖYS) ile 1999 yılında uygulanmaya başlanan tek basamaklı üniversite giriş sınavında (ÖSS) bölge ve illere göre başarı oranlarını belirlemek ve bu oranları karşılaştırarak, yeni sistemin fırsat eşitliğine göre bölgeler arası farklarını ortaya koymak ve olumsuz yönlerinin düzeltilmesine katkıda bulunmaktır.

Bu çalışmadan elde edilen veriler sonucunda Marmara ve Ege Bölgeleri'nin başarı oranlarının daha da arttığı, buna karşılık Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin bir programa yerleşme oranlarının da önemli ölçüde düştüğü görülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: İki ve Tek Basamaklı Sınav, Üniversite ve Bölge.

ABSTRACT

The purpose of this study is first to determine and then to compare the relationship between different region and city in this region success rates in Two Level University Entrance Exam administered in 1999.

According to the findings from this study; Marmara and Ege Regions' graduates placement rates to a university have increased considerably and the placement rates of vocational and Doğu Anadolu and Güneydoğu Anadolu Regions' graduates have decreased dramatically. This study tries to help improving the weakness of the present system regions replacement to higher education institutions.

KEY WORDS: Two and One Level Exam, University and Region.

1. GİRİŞ

Her toplum kendisi ile kültürünü yaşatmak ve kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak ister. Bu nedenle tüm toplum bireylerini ülkesinin amaçları doğrultusunda yetiştirmek ister. Bunu en iyi

gerçekleştirebilmesi için, toplumdaki herkese eğitim hizmetini eşit bir biçimde sunması en önemli unsurlardan birisidir. Bu durumu bir gereklilik olarak belirten Mahmut Adem (Adem, 1999: 57) yetiştirme sürecinin içeriğini şöyle sıralamıştır:

1. Bireyin topluma uyumunu sağlamak,
2. Toplumun moral değerlerini yükseltmek,
3. Bireyin kişiliğini geliştirmek,
4. Bireyin mesleki yeterliliklerini arttırmak.

Sayılan bu amaçlar, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ile gerçekleştirilebilir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 26. Maddesi'nde "Herkesin eğitim hakkı vardır. Yükseköğretim ise, yeteneklerine göre herkese tam ve eşitlik olarak açık olmalıdır." diye belirtilmektedir. Unesco tarafından 1960 yılında hazırlanan ve eğitimde fırsat eşitliği ile ilgili olarak yapılan anlaşma taslağının IV. Maddesi'nde "Bu anlaşmayı imzalayan uluslar, ülkeleri için eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak politik ilkeler koymayı, bunları geliştirmeyi ve uygulamayı taahhüt ederler. Bu ilkelerin eğitim örgütünde eşit olanaklarla işletilmesini, uygulamayı destekleyeceklerine söz verirler." denilmektedir.

Devlet de bu anlaşmaların hepsine imza atmıştır. Bunun yanı sıra hem Anayasa, hem kalkınma plânları, hem de Milli Eğitim Temel Kanunu'nda (M.E.T.K.) eğitim hakkı ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirmiştir.

1982 Anayasası'nın başlangıç ilkelerinde, "Her Türk vatandaşı bu anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak; milli kültür, medeniyet ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahiptir." (1982 Anayasası, Başlangıç Mad. VIII. Bent) denilmektedir. Kalkınma plânlarında da bu eşitlik ile ilgili olarak şu hükümler belirtilmiştir: Beş Yıllık Kalkınma Planları'nda (BYKP) eğitim sisteminin ülke çapında, insangücü ihtiyaçlarına göre düzenlemekle beraber, eğitim kurumlarının yurt düzeyine dengeli dağılımı ile yetenekli ve dar gelirli fertlerin eğitimden yararlanmalarında sosyal adalet ve fırsat eşitliği olanaklarına kavuşturulmasının gözetileceği belirtilmiştir (III. BYKP, 1973-1977: 88). BYKP'nda, "yükseköğretime geçişte fırsat eşitliği ilkesinin dikkate alınacağı, ortaöğretimde edinilen meslek alanında

yükseköğretimde de devamı sağlayabilmek için teşvik sistemi uygulanması öngörülmüştür (V.BYKP, 1985 – 1989: 146).

1973 tarih ve 1739 sayılı M.E.T.K.'nda ise, eğitimin amaçlarını düzenleyen maddelerinde, eğitimde fırsat eşitliğine yer verilmiştir (Yöneticiler ve Öğretmenler İçin Kanun El Kitabı, 1996: 60) . M.E.T.K'nun 5. Maddesi "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kimseye, aileye, zümreye ya da sınıfa imtiyaz tanınmaz." diyerek genellik ve eşitlik ilkesini; 7. maddesi "Temel eğitim görmek, her Türk vatandaşının hakkıdır. Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanır." diyerek eğitim hakkını ve 8. maddesi de "Eğitimde kadın-erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır." şeklinde yazarak eğitimde fırsat ve imkan eşitliğine vurgu yapmaktadır. Nitekim 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun ana ilkeleri bölümünde de; "Yükseköğretimde imkan ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınır." diye bir hüküm vardır.

Yasal düzenlemelerde görüldüğü gibi eğitimde fırsat ve imkan eşitliği en önemli unsurların başındadır. Fakat 1998 yılında iki basamaklı bir sınav ile yükseköğretime geçilirken (ÖSYS), 1999 yılında ani bir kararla tek basamaklı (ÖSS) sınav ile yükseköğretime girilmeye başlanmış ve yükseköğretime girişte herkesin kendi alanında bir yükseköğretim programına yerleştirilebilmesi için Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) geliştirilmiştir. Bu puanın ve yerleştirmede uygulanan katsayıların birçok yönden yükseköğretime geçişte fırsat ve imkan eşitliğini bozduğu ve özellikle ülkemizde varolan bölgeler ve iller arasındaki fırsat ve imkan eşitsizliğini daha da arttırdığı yönünde eleştiriler vardır.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen eleştirilerden birisi olan bölgeler ve bu bölgelerde bulunan iller arası başarı oranları, eğitimde fırsat eşitliği ilkesi doğrultusunda bu sınavların sonuçları karşılaştırılarak, bu eleştirilerin haklılık derecesi araştırılacaktır.

2. İKİ (1998) VE TEK BASAMAKLI (1999) ÖĞRENCİ SEÇME SINAVLARINDA BÖLGELERİN BAŞARI DÜZEYLERİ

Bu bölümde 1998 yılında düzenlenen iki basamaklı Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSYS) ile 1999 yılında yapılan tek basamaklı Öğrenci

Seçme Sınavı (ÖSY) sonuçlarında bölgelerin başarı durumları karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Ayrıca her iki sınav sonuçları karşılaştırılarak başarı oranlarının artış ya da azalış oranları da hesaplanmıştır.

Cizelge 2.1 Üniversite Sınavlarında Bölgelerin Başarı Durumları

Bölgenin Adı	1998				1999			
	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı (%)	Başarı Strası	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı (%)	Başarı Oranl. Artış/Azalış Oranı (%)
Akdeniz	53,810	9,024	16,77	4	69,038	12,425	18,00	1,23
Doğu A.dolu	26,634	3,131	11,75	6	34,275	4,406	12,85	1,10
Ege	58,924	14,534	24,60	2	66,697	18,516	27,76	3,10
Güneydoğu	24,745	2,689	10,87	7	30,905	3,372	10,90	0,03
İç Anadolu	80,850	17,085	21,13	3	91,953	21,117	22,96	1,83
Karadeniz	51,030	7,720	15,10	5	65,990	11,621	17,60	2,50
Marmara	116,678	29,081	24,90	1	146,371	43,108	29,45	4,55
Toplam	412,671	83,264	20,10		505,229	114,565	22,67	2,57

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Bölgelerin başarı durumlarının toplam yerleşme oranı, 1999 yılında 1998 yılına göre %2,57 oranında artmıştır. Marmara ve Ege Bölgeleri'nin başarı oranları, toplam başarı oranından daha fazla artmıştır. Marmara Bölgesi'nin başarı oranı %4,55 oranında artmış ve bu toplamdan %1,98 oranında yüksektir. Ege Bölgesi'nin başarı oranı ise %3,16 oranında artmış ve bu oran da toplamdan %0,53 oranında yüksektir. Diğer bölgelerin artış oranlarına bakacak olursak; 1999 yılı başarı oranları, 1998 yılı başarı oranlarından yüksek görünmesine karşın hepsinin başarı oranı, toplam başarı oranı olan %2,57'den daha düşüktür. Akdeniz Bölgesi'nin başarı oranı artışı toplamdan %1,34, Doğu Anadolu Bölgesi'nin %1,47, Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nin %2,54, İç Anadolu Bölgesi'nin %0,74 ve Karadeniz Bölgesi'nin %0,07 oranındaki azlığı ile hemen hemen aynıdır.

Marmara ve Ege Bölgeleri'nin başarı oranları 1999 yılı sınavında daha da artarken, Karadeniz Bölgesi başarı oranını korumuş ve diğer bölgelerin ise 1998 yılına göre başarı oranları düşmüştür. En yüksek düşüş oranı ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Bölgelerin başarı sırasında herhangi bir değişme olmayarak Marmara, Ege, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu şeklinde olmuştur.

3. BÖLGELER İÇİNDEKİ İLLERİN BAŞARI DURUMLARI

Bu bölümde alfabetik sıraya göre bölgelerin içinde bulunan illerin başarı durumlarındaki değişmeler ayrıntılı verilmiştir.

3.1. Akdeniz Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.1'e göre Akdeniz Bölgesi'nin başarı durumuna bakacak olursak; Antalya, Burdur, K. Maraş ve Adana illerinin başarı oranlarında artış gerçekleşmiştir. En fazla artış oranı %3.1 ile Antalya'da gerçekleşmiştir. Bu oran toplam artış oranından %1,9 oranında bir fazlalığı ifade etmektedir.

Çizelge 3.1. Üniversite Sınavlarında Akdeniz Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998					1999				
	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı (%)	Başarı Sırası	Başarı Oranı (%)	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı (%)	Başarı Sırası	Başarı Oranı Artış/Azalış Oranı (%)
Antalya	8,809	2,132	24,2	2	11,167	3,053	27,3	1	3,1	
Isparta	3,245	809	24,9	1	4,200	1,089	25,9	2	1,0	
Burdur	1,757	351	19,9	3	2,181	470	21,5	3	1,6	
İçel	10,990	2,014	18,3	4	13,215	2,504	18,9	4	0,6	
K. Maraş	4,337	598	13,7	5	7,039	1,066	15,1	5	1,4	
Adana	12,562	1,560	12,4	7	16,303	2,312	14,2	6	1,8	
Hatay	8,731	1,189	13,5	6	10,582	1,456	13,8	7	0,3	
Osmaniye	3,379	371	10,9	8	4,351	475	10,9	8	0,0	
Toplam	53,810	9,024	16,7	8	69,038	12,425	18,0	8	1,3	

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Isparta, İçel ve Hatay illerinin başarı oranı artmış gibi görünmesine karşın, toplam artış oranından daha düşük artışa sahip oldukları görülebilir. Bu da bu illerdeki yerleşme oranının 1998 yılına göre azaldığını ifade etmektedir. Osmaniye ilinin başarı oranı ise aynı

kalmış gibi görünmesine karşın başarı oranının, 1998 yılına göre %1,3 oranında azaldığını gösterir.

Ayrıca illerin başarı oranlarına bakıldığında da her iki yılda bu bölgenin batısındaki illerin başarı oranları yüksek iken, bu oranlar bölgenin doğusuna doğru gidildikçe azalmaktadır. Başarı sıraları da bu özellikleri doğrultusunda gerçekleşmiştir.

3.2. Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.2'ye göre, Doğu Anadolu Bölgesi illerinin başarı durumu incelendiğinde; Erzincan, Elazığ, Kars, Bingöl, Ağrı, Tunceli ve Ardahan'ın başarı oranları yükselmiştir.

Çizelge 3.2. Üniversite Sınavlarında Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998					1999				
	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı (%)	Başarı Sırası	Başarı Oranı (%)	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı (%)	Başarı Sırası	Başarı Oranı Artış/Azalış Oranı (%)
Erzincan	1,617	236	14,5	2	2,215	399	18,0	1	3,5	
Erzurum	4,222	642	15,2	1	5,534	892	16,1	2	0,9	
Elazığ	4,045	493	12,2	5	5,127	686	13,4	3	1,2	
Kars	1,411	150	10,6	7	1,603	214	13,3	4	2,7	
Bitlis	903	129	14,2	3	1,554	204	13,13	5	-1,1	
Van	2,544	324	12,7	4	2,873	377	13,12	6	0,4	
Muş	685	36	10,5	8	1,366	151	11,4	7	0,9	
Malatya	5,926	643	10,8	6	7,717	876	11,3	8	0,5	
Bingöl	964	85	8,8	11	1,319	147	11,1	9	2,3	
Ağrı	1,037	92	8,8	8	1,637	165	10,1	10	1,3	
Tunceli	656	40	6,0	13	754	74	9,6	11	3,6	
İğdır	825	81	9,8	9	889	81	9,1	12	-0,7	
Ardahan	690	39	5,6	14	791	67	8,5	13	2,9	
Hakkari	746	66	8,8	12	896	73	8,1	14	-0,7	
Toplam	26,634	3,131	11,7	12	34,275	4,406	12,8	14	1,1	

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Erzincan'ın başarı oranı %3,5 oranında artmıştır. Toplam başarı oranını, bu orandan çıkarırsak Erzincan'ın 1999 yılındaki başarı oranının, 1998 yılına göre %2,4 oranında arttığı görülmektedir. Bu başarı da, Erzincan'ı bu bölgenin en başarılı ili durumuna getirmiştir.

Başarı sırası açısından en yüksek gelişmeyi 1998 yılında bu bölgede 7. sırada olan, fakat 1999 yılında 4. sıraya yükselen Kars gerçekleştiren; bu açıdan en kötü duruma 9. sıradan 12. sıraya gerileyen Iğdır düşmüştür.

Bu bölgedeki diğer illerden başarı oranları artar gibi görünen Erzurum, Van, Muş ve Malatya'nın başarı oranları toplam artış oranının altında olduğundan, gerçekte azalmıştır. Ayrıca Bitlis, Iğdır ve Hakkari'nin ise 1998 başarı oranı 1999 yılında azalmıştır. En yüksek azalma oranı %1.1 ile Bitlis'te görülmektedir. Ayrıca bölgenin başarı artış oranı olan %1.1'i de katarsak Bitlis'teki azalma oranı, 1998 yılına göre %2,2'ye ulaşmaktadır.

3.3. Ege Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.3'e göre, Ege Bölgesi'ndeki tüm illerin başarı oranlarının arttığı görülmesine karşın, toplam başarı oranı artışı ile karşılaştırıldığında ise İzmir, Denizli, Muğla, Kütahya, Afyon ve Manisa'nın başarı oranlarının arttığı görülmektedir. Bu artış oranının en yüksek olduğu il %4.3 ile Denizli'dir. Bu bölgenin toplam başarı oranı artışından %1.2 oranında daha fazla artmıştır.

Çizelge 3.3. Üniversite Sınavlarında Ege Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998				1999				
	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuran	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Başarı Oran. Artış/Azalış Oranı(%)
İzmir	26,219	7,471	28,4	1	28,463	9,105	32,0	1	3,6
Denizli	5,406	1,182	21,8	3	6,598	1,725	26,1	2	4,3
Aydın	6,591	1,655	25,1	2	7,200	1,858	25,8	3	0,7
Muğla	3,886	842	21,6	4	4,335	1,105	25,5	4	3,9
Kütahya	3,562	724	20,3	7	4,536	1,100	24,3	5	4,0
Afyon	3,990	796	20,4	6	4,551	1,095	24,1	6	3,7
Uşak	2,030	437	21,5	5	2,314	535	23,1	7	1,6
Manisa	7,337	1,427	19,4	8	8,700	1,993	22,9	8	3,5
Toplam	58,924	14,534	24,7	8	66,697	18,516	27,8	8	3,1

Kaynak: Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Buna karşılık, Aydın ve Uşak'ın toplam başarı oranları yükselmiş gibi görünmesine karşılık, bu artışın toplam başarı oranı artışı olan %3.1'in altındadır. Yani başarı oranında Aydın %2.4, Uşak'ta da %1.5 oranında bir düşme görülmektedir. Bu iki il 1999 yılı sınavında, 1998 sınavına göre daha başarısızdır.

Aynı zamanda bu bölge, 1999 yılı başarı oranlarını 1998 yılına göre reel olarak 0,63 oranında arttıran (Bak. Çizelge 1) iki bölgeden birisi olma özelliğinin yanı sıra bölgeler arası başarı sıralamasında da ikinci sırada yer almıştır.

3.4. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.4'e göre, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin 1998 yılında toplam başarı oranı ile 1999 yılındaki toplam başarı oranı %10.9 ile aynı kalmıştır. Buna karşın üniversiteye başvuran öğrenci sayısındaki artışı sebebiyle toplam başarı oranının %13.2 olması gerekli idi. Yaklaşık reel olarak %2,3 oranında bu bölgenin illerinin başarı oranı azalmıştır.

Gaziantep ve Siirt'in başarı oranları artmıştır. Gaziantep'in başarı oranı, toplam başarı oranı %0,3 ve Siirt'in ise başarısı %1,6 oranında artmıştır. Şırnak, Batman ve Şırnak'ın başarı oranları artmış gibi görünmesine karşın, artış oranları olması gereken toplam başarı oranı artışının (%2.3) çok altındadır.

Çizelge 3.4. Üniversite Sınavlarında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998				1999				
	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuran	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Başarı Oran. Artış/Azalış Oranı(%)
Kilis	621	116	18,6	1	844	143	16,9	1	-1,7
Gaziantep	6,464	874	13,5	2	7,588	1,120	16,1	2	2,6
Siirt	969	76	7,8	8	1,193	140	11,7	3	3,9
Şanlıurfa	3,540	330	9,3	5	4,678	496	10,6	4	1,3
Diyarbakır	5,745	633	11,0	3	6,538	643	9,8	5	-1,2
Batman	1,706	153	8,9	6	2,162	206	9,5	6	0,6
Mardin	2,112	201	9,5	4	2,609	221	8,5	7	-1,0
Adıyaman	3,123	279	8,9	7	4,698	365	7,8	8	-1,1
Şırnak	465	27	5,8	9	595	38	6,4	9	0,6
Toplam	24,745	2,689	10,9	9	30,905	3,372	10,9	9	0,0

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Fakat bu illerin dışında kalan Kilis, D.bakır, Mardin ve Adıyaman illerinin başarı oranları ise 1998 yılındaki oranlardan da daha az olduğu görülüyor. En yüksek düşme %1.7 ile Kilis'te gerçekleşmiştir. Kilis'teki başarı oranının %4.0, Diyarbakır'ın başarı oranı %3.5, Mardin'in başarı oranı %3.3 ve Adıyaman'ın başarı oranı %3.4 oranında düşmüştür.

3.5. İç Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.5'e göre İç Anadolu Bölgesi'nin toplam başarı oranı 1998 yılında %21.1'den 1999 yılında %23'e yükselerek toplam başarı oranı artışı %1.9'dur. Bu orana göre, Yozgat ve Sivas dışındaki bütün illerin başarı oranlarının arttığı görülmektedir. Yozgat'ta başarı oranında artış olmaması, bölgenin toplam başarı oranı artışının %1.9 olduğuna bakılırsa, başarı oranının 1998 yılına göre %1.9 oranında azalmıştır. Bu nedenle Yozgat her iki yılda da bu bölgenin en başarısız ilidir. Sivas'a bakacak olursak başarı oranında 1999 yılında, 1998 yılına göre başarı oranı %2.8 oranında azalma olduğu görülmektedir. Bu bölgedeki Sivas'ın sıralamasını da 8.den 12.ye geriletmiştir. Bu illerin dışında Çankırı ve Kırşehir illerinin başarı oranlarında artış görülmesine karşın, gerçekte %0.6 oranında başarısızlık olduğu söylenebilir.

Yukarıdaki illerin dışında kalan illerin başarı oranı artışları, toplam başarı oranının artışından fazla olduğu görülmektedir. Bu bölge illerinden Nevşehir'deki başarı oranı artışı %5.3 ile en yüksektir. Toplam başarı oranı olan %1.9 ile karşılaştırsak bu ilin başarı oranı %3.4 oranında artmıştır. İkinci en yüksek başarı oranı artışı Aksaray ilinde gerçekleşmiştir. Bu ilin başarı oranı, toplam başarı oranından %3.3 oranında daha fazla artmasına neden olmuştur. Bu artışta Aksaray'ı 11. sıradan 7. sıraya taşımıştır.

Çizelge 3.5. Üniversite Sınavlarında İç Anadolu Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998				1999				
	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuru	Üniv. Kazanan	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Başarı Oranı. Art./Azl. Oranı(%)
Ankara	35,570	8,493	23,8	2	40,858	11,061	27,1	2	3,3
Eskişehir	6,719	1,764	26,2	1	7,346	2,283	31,1	1	4,9
Çankırı	1,171	257	21,9	3	1,552	360	23,2	3	1,3
Konya	10,786	2,160	20,1	4	14,563	3,342	22,9	4	2,8
Nevşehir	1,502	258	17,2	7	2,446	551	22,5	5	5,3
Kırıkkale	2,441	462	18,9	5	3,232	589	21,3	6	2,4
Aksaray	1,798	285	15,8	11	2,216	465	21,0	7	5,2
Karaman	1,331	235	17,6	6	1,851	387	20,9	8	3,3
Kayseri	8,503	1,412	16,6	9	11,516	2,098	20,2	9	3,6
Niğde	1,771	285	16,0	10	1,927	361	18,7	10	2,7
Kırşehir	2,067	325	15,7	12	2,577	437	17,0	11	1,3
Sivas	4,589	790	17,2	8	5,289	861	16,3	12	-0,9
Yozgat	2,662	359	13,4	13	3,926	605	13,4	13	0,0
Toplam	80,850	17,085	21,1	13	91,953	21,117	23,0	13	1,9

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

3.6. Karadeniz Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.6'ya göre Karadeniz Bölgesi'nin toplam başarı oranı 1998 yılında %15.1'den 1999 yılında %17.6 yükselerek toplam başarı oranını %2,5 oranında artmıştır.

Bu bölgedeki tüm illerin başarı oranlarının arttığı görünmesine karşın, toplam başarı oranı ile karşılaştırdığımızda ise Karabük, Samsun, Zonguldak, Giresun ve Bolu illerinin başarı oranlarının, toplam başarı oranından düşük kaldığı ve Tokat İli'nin ise toplam başarı oranı ile aynı başarı oranına sahip olduğu görülmektedir. 1998 yılına göre başarı oranı en çok düşen il olan Karabük'ün başarı oranı toplam başarı oranına göre %2.3 oranında azalmıştır. Başarı sırası en çok düşen il ise Samsun'dur. Samsun'un başarı oranı toplam başarı oranına göre %1.4 oranında azalmıştır. Bu azalma nedeni ile Samsun'un başarı sırası, 6. sıradan 11. sıraya düşmüştür.

1998 yılına göre başarı oranı en çok yükselen il Bayburt'tur. Bayburt'un başarı oranı, toplam başarı oranına göre %3.7 oranında

artmasına karşın ancak 16. sıradan 15. sıraya yükselmiştir. Başarı sırası ise en çok yükselen il Amasya olmuştur. Amasya'nın başarı oranı, toplam başarı oranına göre %2.8 oranında bir artış olmuştur. Bu artış ile, Amasya'nın başarı sırası, 10. sıradan 6. sıraya yükselmesine neden olmuştur.

Çizelge 3.6. Üniversite Sınavlarında Karadeniz Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998				1999			
	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası
Sinop	1,322	301	22,7	1	1,718	450	26,2	1
Kastamonu	19,10	381	19,9	3	2,649	612	23,1	2
Karabük	1,841	385	20,9	2	2,436	513	21,1	3
Zonguldak	4,790	950	19,7	4	5,814	1,215	20,9	4
Bolu	3,638	650	17,8	5	4,841	868	20,0	5
Amasya	21,483	354	14,2	10	3,175	524	19,5	6
Bartın	1,089	159	14,6	9	1,298	244	18,8	7
Çorum	3,456	512	14,8	7	4,773	865	18,1	8
G.hane	770	114	14,8	8	1,110	193	17,4	9
Trabzon	6,238	849	13,6	12	7,771	1,322	17,0	10
Samsun	8,017	1,245	15,5	6	9,867	1,637	16,6	11
Ordu	4,250	513	12,0	14	5,645	929	16,5	12
Tokat	3,752	504	13,4	13	4,946	787	15,9	13
Giresun	3,189	437	13,7	11	3,917	617	15,7	14
Bayburt	383	32	8,3	16	615	89	14,5	15
Rize	2,337	205	8,7	15	3,339	426	12,8	16
Artvin	1,556	129	8,2	17	2,076	230	11,1	17
Toplam	51,030	7,720	15,1	17	65,990	11,621	17,6	17

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

3.7. Marmara Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

Çizelge 3.7'ye göre bu bölgenin başarı oranı inceleyecek olursak; 1998 yılında %24.9 iken, 1999 yılında %29.4 olmuştur. Toplam başarı oranı %4.5 oranında artmıştır.

Toplam başarı oranı ile karşılaştığımızda Bursa, Edirne, Kocaeli ve Tekirdağ'ın başarı oranlarının arttığı, diğer illerin ise başarı oranlarının düştüğü görülmektedir.

1998 yılına göre başarı oranı en çok yükselen il Bursa'dır. Bursa'nın başarı oranı %6.2 oranında artmıştır. Bu artış, toplam başarı oranından %1.7 oranında bir yükselmeyi ifade etmektedir. Bu başarı nedeniyle, Bursa'nın başarı sırası 5. sıradan 3. sıraya yükselmesini sağlamıştır.

Aynı zamanda bu bölge, 1998 yılındaki sınava göre başarı oranını reel olarak 1,98 oranında artış (Bak. Çizelge 1) ile en başarılı bölge olma özelliğini daha da pekiştirmiştir.

Çizelge 3.7. Üniversite Sınavlarında Marmara Bölgesi'ndeki İllerin Başarı Durumları

İller	1998				1999			
	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası
İstanbul	65,200	18,326	28,1	1	78,524	25,417	32,4	1
Kırklareli	2,677	640	23,9	3	2,772	781	28,2	2
Bursa	14,838	3,191	21,5	5	17,288	1,785	27,7	3
Balıkesir	7,937	1,921	24,2	2	8,978	2,438	27,1	4
Yalova	1,294	289	22,3	4	1,426	371	26,0	5
Tekirdağ	4,078	837	20,5	7	4,577	1,155	25,2	6
Çanakkale	2,951	640	21,6	5	3,708	915	24,7	7
Kocaeli	9,102	1,752	19,2	8	11,129	2,676	24,0	8
Bilecik	1,298	247	19,0	9	1,477	346	23,4	9
Edirne	2,922	535	18,3	10	3,246	761	23,3	10
Sakarya	4,381	703	16,0	11	5,900	1,180	20,0	11
Toplam	116,678	29,081	24,9	11	146,371	43,108	29,4	11

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

En yüksek düşme oranı ise Balıkesir ve Çanakkale illerinde görülmektedir. Balıkesir'in başarı oranı, toplam başarı oranına göre %1.6, Çanakkale'nin ise başarı oranı %1.4 oranında azalmıştır. Ayrıca İstanbul, Kırklareli, Sakarya ve Bilecik'in de başarı oranları, toplam başarı oranının altındadır.

4. ÜNİVERSİTE SINAVLARINDA EN BAŞARILI VE BAŞARISIZ 10 İL KARŞILAŞTIRILMASI

Bu bölümde ise her iki sınavda da toplam başarı puanlarına göre en başarılı olan 10 il ve en başarısız 10 ilin karşılaştırılması yapılmıştır. Başarı oranlarının artış ya da azalış oranları hesaplanarak

çizelgede gösterilmiştir. İkinci çizelge de ise, 4 + lisans programına yerleşme oranlarına göre en başarılı 10 il ile en başarısız 10 il ve başarı durumları sunulmuştur.

4.1. Üniversite Sınavlarında En Başarılı ve En Başarısız 10 İl

Çizelge 4.1'e göre her iki sınavda illerin başarı durumlarına bakacak olursak; ilk 10 ilin çoğunluğu Marmara ve Ege Bölgesi'nin illerinden oluşmaktadır. Bu ilk 10 il arasında, bu iki bölge illerinin dışında kalan iki il vardır. Bunlar 1998 yılında 7. sırada, 1999 yılında ise 6. sırada olan Antalya ile 1998 yılında 10. sırada, 1999 yılında 9. sırada olan Sinop'tur. Antalya, Akdeniz Bölgesi'nin en batısında, Sinop ise Karadeniz Bölgesi'nin orta kısımlarında bulunmaktadır.

Bu bulgudan şu sonucu çıkarabiliriz: "Türkiye'de üniversite sınavlarında batı bölgelerindeki iller daha başarılı, doğu bölgelerindeki iller daha başarısızdır."

Çizelge 4.1. Üniversite Sınavlarında En Başarılı ve En Başarısız 10 İl 1998

İller	1998				1999				İller	
	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuru	Üniv. Yerleşen	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası		
Izmir	65,200	18,326	28,1	2	78,524	25,417	32,4	1	Istanbul	
Istanbul	26,219	7,471	28,4	1	28,463	9,105	32,0	2	Izmir	
E.şehir	6,719	1,764	26,2	3	7,346	2,283	31,0	3	E.şehir	
Aydın	6,591	1,655	25,1	4	2,772	781	28,2	4	K.lareli	
Isparta	3,245	809	24,9	5	17,288	4,785	27,7	5	Bursa	
B.kesir	7,937	1,921	24,2	6	11,167	3,053	27,3	6	Antalya	
Antalya	8,809	2,132	24,2	7	8,898	2,438	27,1	7	B.kesir	
K.lareli	2,677	640	23,9	8	40,858	11,061	27,1	8	Ankara	
Sinop	35,570	8,493	23,8	9	1,718	450	26,2	9	Sinop	
Denizli	1,322	301	22,7	10	6,598	1,725	26,1	10	Denizli	
SON 10 İL										
Ağrı	1,037	92	8,8	71	1,637	165	10,1	71	Ağrı	
Hakkari	746	66	8,8	72	6,538	643	9,8	72	D.bakır	
Bingöl	964	85	8,8	73	754	74	9,6	73	Tunceli	
Rize	2,337	205	8,7	74	2,162	206	9,5	74	Batman	
Bayburt	383	32	8,3	75	889	81	9,1	75	Iğdır	
Artvin	1,556	129	8,2	76	2,609	221	8,471	76	Mardin	
Siirt	969	76	7,8	77	791	67	8,470	77	Ardahan	
Tunceli	656	40	6,0	78	896	73	8,1	78	Hakkari	
Şırnak	465	27	5,8	79	4,698	365	7,8	79	A.yaman	
Ardahan	690	39	5,6	80	595	38	6,4	80	Şırnak	
İllerin Başarı Oranları Ortalaması % 16,070				% 18,498				Ortalama Başarı Oranı Farkı % 2,428		

Kaynak : Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Nitekim bu yargıyı, bu sınavlardaki en başarısız 10 ilin hangileri olduğuna bakarsak, kesin olarak kabul ederiz. 1998 yılındaki sınavda son 10 il arasında Karadeniz Bölgesi'nin en doğusunda yer alan Rize ve Artvin vardır. Kalan 8 il ise Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illeridir. Fakat 1999 yılında ise Rize ve Artvin son 10 il arasından başarı oranları yükselerek ayrılmış, yerlerine yine Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden iller geçmiştir. Bu nedenle 1999 yılında son 10 ilin tamamı bu iki bölge illeridir. Tüm illerden üniversiteye başvuran ve yerleşenlerin toplam başarı oranı %2.6 olarak saptanmıştır. Başarı oranının en çok arttığı iller %6.2 oranı ile Bursa ve Bayburt illeridir. Nitekim bu başarıları nedeniyle Bursa İli, 17. sıradan 5. sıraya; Bayburt ili ise 75. sıradan 56. sıraya yükselmiştir. Ayrıca %5.3 başarı oranı artışı ile Nevşehir ve Amasya illeri ile %5.2 başarı oranı artışı ile Aksaray, başarı oranını en çok arttıran diğer illerdir. Nitekim bu başarılar ile Nevşehir 36. sıradan 27. sıraya, Amasya ili 49. sıradan 37. sıraya ve Aksaray İli de 40. sıradan 31. sıraya yükselmiştir.

Başarı oranlarının en çok düştüğü iller ise; %-1.7 oranı ile Kilis, %-1.2 ile D. Bakır, %-1.1 oranı ile Sivas ve %-0.7 oranı ile Iğdır'dır. Başarı oranları en çok düşen illerin hemen hemen hepsi Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illeri olduğu görülmektedir. Bu başarı oranları en çok düşen illerden Kilis, 30. sıradan 46. sıraya; D. Bakır 61. sıradan 72. sıraya, Sivas 36. sıradan 49. sıraya ve Iğdır ise 66. sıradan 75. sıraya düşmüşlerdir. Ayrıca toplam başarı oranının da %2,6 oranında arttığı da düşünülürse Kilis'in başarı oranı %4,3, D.Bakır'ın %3,7, Sivas'ın %3,6, Iğdır'ın %3,3 oranında azaldığı görülmektedir. Bu duruma karşın, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yer alan illerden Siirt (%3,9), Tunceli (%3,6), Erzincan (%3,5) ve Ardahan (%2,9) illeri başarılarını arttırmayı başarmışlardır. Bu başarıları ile Siirt 77. sıradan 64. sıraya, Tunceli 78. sıradan 73. sıraya, Erzincan 47. sıradan 42. sıraya ve Ardahan'da 80. sıradan 77.sıraya yükselmişlerdir.

Bu verilerden şöyle bir yargıya varabiliriz: Sinop, Ankara, İçel'in birbirini bağlayan bir çizgi ile ülkemizi ikiye ayırırsak bu

çizginin batısında kalan tüm illerinin ilk 40 içerisinde olduğunun görülmesi ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri illerinin en başarılı olan Erzincan'ın ise ancak 42. sırada yer alabilmesi ve bu çizginin doğusundaki illerin bu çizelgenin son sıralarında yer alması, ülkemizde sunulan eğitim hizmetindeki bölgeler ve özellikle iller arasındaki fırsat ve imkan eşitsizliğinin hangi düzeylere ulaştığının açık bir göstergesidir.

4.2. Üniversite Sınavlarında Lisans Programlarına Yerleşme Oranlarına Göre En Başarılı Ve En Başarısız 10 İl

Üniversite sınavlarının sonuçlarına göre ortaya konan ve bir üst paragrafta belirtilen yargıyı doğrulayacak verilerden birisi de 1998 ve 1999 yılında illerden 4 yıllık ve üzeri eğitim veren lisans programlarına yerleşme oranlarında en başarılı ve en başarısız 10 ili de tespit edilmesidir. Çizelge 10'nu incelersek, hem 1998 hem de 1999 yılındaki sınavlarında bir lisans programına yerleşme oranları en yüksek 10 ilin hemen hemen hepsi Türkiye'nin batı bölgelerindeki illerinden oluşmaktadır. Yalnız 1998 yılındaki sınavda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Kilis İli bu bölgelerin dışında kalan bir ildir. Fakat Kilis, 1999 yılındaki sınavda bu başarısını tekrarlayamamıştır.

Bir lisans programına yerleşme oranlarına göre; 1999 yılı sınavında ilk 10'un son üç sırasında yer alan bu illerin yerlerini, yine ülkemizin batısında bulunan illerden olan Kırklareli, Eskişehir ve Denizli illeri almıştır. 1998 yılı sınavı birincisi olan Balıkesir ilinin başarı oranı önemli ölçüde düşerek, bu il ancak 8. sırada yer alabilmiştir. İstanbul ise toplam başarı oranında 1. sırada iken, lisans programı kazanma oranında ancak 9. sırada yer alabilmektedir. Ayrıca dikkat çeken bir başka nokta da, başarı oranında en istikrarlı ilin İzmir olduğudur. İzmir, iki sınavda da her türlü oranlarda ilk üç sıradaki yerini korumayı başarmış tek ildir.

Çizelge 4.2. Üniversite Sınavlarında Lisans Programlarına Yerleşme Oranlarına Göre En Başarılı Ve En Başarısız 10 İl

İller	1998				1999			
	Üniv. Başvuru	Lisans Prog. Yerleşen (4yılı+)	Başarı Oranı(%)	Başarı Sırası	Üniv. Başvuru	Lisans Prog. Yerleşen (4yılı+)	Başarı Oranı(%)	İller
B. kesir	7,937	1,180	20,0	1	28,463	5,586	19,6	İzmir
İzmir	26,219	4,804	18,3	2	7,200	1,364	18,9	Aydın
Aydın	6,591	1,181	17,9	3	40,858	7,390	18,1	Ankara
İsparta	3,245	564	17,4	4	4,200	743	17,7	İsparta
Ankara	35,570	5,990	16,84	5	2,772	487	17,6	K.lareli
İstanbul	65,200	10,964	16,82	6	11,167	1,940	17,4	Antalya
Antalya	8,809	1,436	16,3	7	7,346	1,263	17,2	E.şehir
Kilis	621	95	15,3	8	8,978	1,527	17,0	B. kesir
Uşak	2,030	303	14,9	9	78,524	13,249	16,9	İstanbul
Z.guldak	4,799	702	14,6	10	6,598	1,090	16,5	Denizli
Muş	1,48	65	6,20	71	3,339	230	6,90	Rize
Ş. urfa	3,540	210	5,93	72	4,698	301	6,41	Ayaman
Ağrı	1,037	61	5,88	73	2,076	133	6,40	Artvin
Rize	2,337	128	5,50	74	754	48	6,37	Tunceli
Artvin	1,556	83	5,30	75	1,637	104	6,35	Ağrı
Bayburt	383	18	4,70	76	2,609	141	5,40	Mardin
Tunceli	656	24	3,70	77	889	47	5,30	İğdir
Şırnak	465	13	2,80	78	595	24	4,00	Şırnak
Ardahan	690	19	2,75	79	791	29	3,70	Ardahan
Hakkari	746	16	2,10	80	896	27	3,00	Hakkari

Kaynak: Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1998 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No : 1999-2.

Ö.S.Y.M. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları, Yayın No: 2000-2.

Son 10 ili inceleyecek olursak; her iki sınavda da en başarısız iller, ülkemizin doğusunda bulunan illerdir. 1998 yılında son 10 içinde bulunan Bayburt İli, 1999 yılı sınavında gösterdiği başarı ile bu gruptan ayrılmıştır. Ayrıca Muş ve Ş. urfa'da başarıları ile bu gruptan ayrılırken, bu illerin yerine yine ülkemizin doğusunda yer alan Adıyaman, Mardin ve İğdir illeri geçmiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre, tek basamaklı olarak düzenlenen yeni sınav sistemi üniversite seçme sınavındaki başarı oranı diğer bölgelere göre daha yüksek olan Marmara ve Ege bölgelerinin başarı oranları reel olarak daha da artarken, Karadeniz Bölgesi bu başarı

oranını korumuş fakat diğer bölgeler ise başarı oranlarını reel olarak daha da azaltmıştır. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin başarı oranı reel olarak çok ciddi düşüş kaydetmiştir.

Bölgeler içindeki illerin başarı oranları incelendiğinde, batıdan doğuya doğru gidildikçe illerin başarı oranı ciddi düzeyde düşüş göstermektedir. Özellikle bu durum Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri'nde daha net olarak görülmektedir. Bu ülkemizde varolan durum ile paralellik göstermektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki illerin başarı durumları incelendiğinde, genel olarak nüfusu fazla olan illerin başarı durumlarının, nüfusu az olan illere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

En başarılı 10 il incelendiğinde tamamının Ankara'nın batısında ve tamamının Marmara ve Ege Bölgeleri ile Akdeniz Bölgesi'nin batısında yer alan illerden oluştuğu görülmektedir. Buna karşın, en başarısız 10 il incelendiğinde ise tam tersi bir durum gözlenmektedir. Bu illerin Tamamının Ankara'nın doğusunda yer aldığı, tamamının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Karadeniz Bölgesi'nin doğusunda yer aldığı görülmektedir. Hemen hemen aynı durum, bir lisans programına (4+) yerleşme oranlarında da görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara dayanarak şu yargıya varabiliriz: "Sinop, Ankara, İçel'i birbirini bağlayan bir çizgi ile ülkemizi ikiye ayırırsak bu çizginin batısında kalan tüm illerinin ilk 40 içerisinde olduğunun görülmesi ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri illerinin en başarılı olan Erzincan'ın ise ancak 42. sırada yer alabilmesi ve bu çizginin doğusundaki illerin son sıralarında yer alması, ülkemizde sunulan eğitim hizmetindeki bölgeler ve özellikle iller arasındaki fırsat ve imkan eşitsizliği ilkeleri açısından hangi düzeylere ulaştığının açık bir göstergesidir."

Doğu ve batı illeri arasındaki fırsat eşitsizliği 1999 yılındaki sınavda da artarak devam etmekte; her iki sınavda da bir lisans programına yerleşen iller ve oranı ile toplam başarı oranı ve sıralamaları birbirine benzerlik göstermektedir.

Bölgeler ve iller arasındaki ortaya çıkan yeni durumun anayasa da belirtilen eğitim hakkı, eğitimde fırsat ve imkan eşitliği ve genellik ve eşitlik ilkeleri açısından yeni sınav sistemi ile daha da olumsuz olduğu görülmektedir. Bu durumu daha da olumlu duruma getirebilmek için şunlar önerilebilir:

1. Öncelikle öğrencilere varolan sistem ve etkileri basın yoluyla anlatılmalı ve sınava başvuranlar bilgilendirilmelidir. Hatta bu bilgilendirme ilköğretimin son yılına çekilmeli ve öğrencilerin geleceğine yön verirken doğru karar verebilmelerinin önü açılmalıdır.

2. Ölçme ve değerlendirme tekniği bakımından yeni sınav sistemi (1999) yeniden gözden geçirilmelidir. Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) nin etkisi bölgelerarası eşitsizlikleri en aza indirecek şekilde düzenlenmelidir.

3. Toplam başarı puanında ciddi düşüş olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin başarı oranındaki düşüşün nedenleri ayrı bir araştırma ile ortaya konulmalıdır.

4. Ülkemizin doğusu ile batısı arasındaki üniversite sınavındaki başarı oranlarını azaltacak önlemler alınmalıdır. Bu önlemler olarak şunlar düşünülebilir:

- Doğu bölgelerinde öğretmenlerin yıl içerisinde yer değiştirmelerine kesinlikle izin verilmemelidir.

- Hafta sonları il ve ilçe merkezlerinde üniversite seçme sınavlarına hazırlık kursları açılmalıdır. Bu kurslarda görev alacak öğretmenlere belli miktarda ücret ödenerek güdülenmeleri sağlanmalıdır.

- Meslek kıdemi yüksek olan öğretmenlerin doğu bölgelerimizdeki illerde görev yapmalarını özendirilecek önlemler alınmalıdır.

- Doğu bölgelerindeki illerde Yatılı Bölge Okulları yaygınlaştırılmalı ve bu okullar bölgenin eğitim merkezleri durumuna getirilmelidir. Köylerdeki zeki ve yetenekli öğrenciler bu okulların yönetimleri tarafından her yıl saptanmalı ve bu öğrencilerin önü açılmalıdır.

KAYNAKLAR

ADEM, Mahmut. *Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız*. Ankara-1999.

DPT Kalkınma Planı III, (1973-1977). Ankara: 1973.

DPT Kalkınma Planı V (1985-1989). Ankara: 1985.

MEB Yöneticiler ve Öğretmenler İçin Kanun El Kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Yayınlar Dairesi Başkanlığı: 1996.

ÖSYM Ortaöğretim Kurumlarına Göre Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları. Ankara: ÖSYM Yayını, No : 1998-2-1998.

ÖSYM Ortaöğretim Kurumlarına Göre 1999 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sonuçları. Ankara : ÖSYM Yayını, No: 2000-2-2000.

ÖSYM ÖSYM Sınavı Kılavuzu (1998) Ankara : ÖSYM Yayını-1998.

ÖSYM ÖSS Sınavı Kılavuzu (1999). Ankara : ÖSYM Yayını: 1999.

ÖSYM Yükseköğretime Girişte Okul Türü ve Öğrenim Durumlarına Göre Başvuran – Yerleşen Aday Sayıları. Ankara : ÖSYM Yayınları, No: 1999-2-1999.

SEÇKİN YAYINEVİ. “Kanun Metinleri Serisi-“ 1982 Anayasa, TCK, CMUK, ÇIK, TMK. Ankara: 1998.

İLETİŞİM ADRESİ

Araş. Gör. Osman TİTREK

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

Eğitim Yönetimi ve Plânlaması Ana Bilim Dalı

E-posta: otitrek@yahoo.com

DEPREM SONRASI ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN KORKULAR

Araş. Gör Tuncay AYAS

Sakarya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Psikolojik hizmetler ABD.

Dr. Murat İSKENDER

Sakarya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Psikolojik hizmetler ABD.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremine maruz kalan 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinde deprem sonrası görülen korkuların belirlenerek incelenmesidir. Bu amaçla Adapazarı ili ilköğretim okullarının 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 150'si kız 210'u erkek olmak üzere toplam 360 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen Deprem Korku Envanteri ve araştırmacıların hazırladığı bilgi toplama formları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerde depremden sonra anne babayı kaybetme, sakat kalma, ölmek ve anne babadan ayrılmaya ilgili korkuların en yoğun yaşanan korkular olduğu, bu korkuların azalan yoğunlukta diğer korkuların izlediği bulunmuştur.

Cinsiyet farkı, can kaybı ve depremden sonra aileden ayrı kalmanın korkular üzerinde anlamlı farklılığa yol açtığı bulunmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: Deprem, Korku

ABSTRACT

The aim of this research is to determine and examine the post earthquake fears of the 7th and 8th year students' who experienced the Marmara earthquake in 1999.

For this purpose 360 students -150 girls, 210 boys- who were the students of the 7th and 8th grades at secondary schools in Adapazarı were included in the research. In the research Earthquake fears inventory developed by the researcher and data collection forms prepared by the researcher were used. As a result of the research it was found out that losing parents, becoming physically disabled, dying, leaving parents are the most intensive fears followed by other less intensive ones. It was found out that gender difference plays a big role in the fears of leaving the parents and losing lives after an earthquake.

KEY WORDS: Earthquake, Fear

1. GİRİŞ

Korku tüm insanlarda ortak, doğal ve evrensel, kaçınılmaz temel bir duygudur. Canlı varlıkların, görünen veya görünmeyen,